

V. Videnskabelig virksomhed

1. Arktisk Instituts virksomhed 1956

Instituttets personale har i 1956 hovedsagelig været beskæftiget med katalogisering af bøger, fotografiske negativer, klichéer og arkivalia. Arbejdet hermed er skredet så godt frem, at man ved årets slutning næsten nåede at fuldende katalogiseringen af klichéerne og instituttets bogbestand. Endvidere har instituttet besvaret henvendelser såvel fra danske som fra udlændinge og har ekspederet mange sager, der var fremsendt til Ministeriet for Grønland. Som tidligere har instituttet forestået udlevering af ekspeditionsudstyr tilhørende Dansk Ekspeditionsfond.

Som medlem af den af Kommissionen for videnskabelige undersøgelser i Grønland nedsatte komité for »Den internationale Indlandis-Ekspedition« deltog instituttets leder i april i det stiftende møde i Grindewald og Jungfrauoch, og som medlem af ekspeditionskomitéen i dennes møde i december i Paris. I det store organisationsarbejde, der går forud for denne ekspedition, fungerer instituttet som ekspeditionens danske central, hvorfra den meget omfattende korrespondance fordeles til de danske institutioner og enkeltpersoner, der har tilknytning til ekspeditionen.

Siden sommeren 1956 har instituttet arbej-

det med planer om at iværksætte undersøgelser af isdriften langs Grønlands østkyst. Som et led i disse planer drøftede lederen i september under et besøg i Amerika planerne med amerikanske videnskabsmænd og lederen af Arctic Institute of North Americas afdelinger i Washington, New York, Montreal og Ottawa. Den 19. oktober indbød Arktisk Institut 13 danske videnskabsmænd og andre specialister til en drøftelse af planerne, og resultatet af dette møde blev, at der nedsattes en komite, som skulle undersøge mulighederne for planernes gennemførelse. Komitéen, der bestod af direktør Karl Andersen og statsmeteorolog Helge Thomsen fra Meteorologisk Institut, afdelingsleder Frede Hermann fra Danmarks Fiskeri- og Havundersøgelser, dr. Lauge Koch, direktør Henry Jensen fra Rederiet J. Lauritzen, oberstløjtnant H. Westenholz og Arktisk Instituts leder, afholdt et par møder inden årets udgang. I tilknytning til de planlagte undersøgelser havde lektor, dr. phil. Dan Laursen med støtte fra Rederiet J. Lauritzen allerede tidligere for instituttet påbegyndt en bearbejdelse af det foreliggende materiale vedrørende isdriften langs Grønlands østkyst.

BIBLIOTEKET

Ved årets udgang var den af bibliotekar, cand. mag. S. A. Uhrenholdt påbegyndte katalogisering af instituttets bogbestand stort set tilendebragt, og i april overtog fru Ingeborg Rør ledelsen af biblioteket. Siden sin ansættelse har fru Rør foruden katalogiseringen af nyindkomne bøger været beskæftiget med analysering af tidsskrifterne samt registreringen af arktisk litteratur i andre københavnske biblioteker, som Det kongelige Bibliotek, Marinens Bibliotek og Nationalmuseets Bibliotek. Formålet med dette registreringsarbejde, der vil strække sig over

flere år, er at skabe et centralkartotek, der skulle omfatte, så vidt mulig, al den arktiske litteratur, der er tilgængelig i hovedstadsområdet. Arktisk Instituts kartotek over bøger var ved årets udgang vokset til ca. 7000 sedler.

Den ret betydelige forøgelse af instituttets bogbestand i årets løb skyldes hovedsagelig gaver, ca. en trediedel er erhvervet ved køb. Blandt gaverne er der særlig grund til at nævne et eksemplar af den danske udgave fra 1732 af Arngrim Jonssóns »Grønlandia eller Historie om Grønland«, en stor sjælden-

hed, der er skænket af kaptajn Ejnar Mikkelsen. Endvidere har instituttet haft den glæde at modtage boggaver fra American Geographical Society, NewYork, Arctic Institute of North America, The Defence Research Board, Dept. of Defence, Ottawa, Expeditions Polaires Françaises, Peter Freuchen, lektor Finn Gad, Geodætisk Institut, prof. Johs. Georgi, Hamburg, maleren Ernst Hansen, dr. phil. Paul M. Hansen, Hvalfangernes Assuranseforening, Sandefjord, Det konge-

lige Bibliotek, direktør J. Jennov, Library of Congress, Washington (v. bytte), professor Trevor Lloyd, Dartmouth College, Marinens Bibliotek, kaptajn Ejnar Mikkelsen, Ministeriet for Grønland, lektor Aa. Nissen, skibsinspektør A. H. Nielsen, Norsk Polar-klub, fru Ingeborg Røer, Scott Polar Research Institute, Commander C. J. W. Simpson, prof. P. A. Sjumskij, Moskva og Universitetsbiblioteket.

ARKIVET

Arkivets tilvækst har ikke været så stor som det foregående år, men der er dog grund til at nævne, at direktør J. Jennov har overladt hele Det østgrønlandske Fangstkompani Nanoks arkiv til Arktisk Institut. En anden værdifuld erhvervelse er den kendte overkateket Jakob Olsens dagbøger fra 5' Thule Ekspedition, skænket af hans søn Henrik

Olsen. Endvidere har kaptajn Ejnar Mikkelsen igen betænkt instituttet, denne gang bl. a. med 17 scrapbøger, og dr. Lauge Koch har skænket en original vardeberetning fra Grønlands nordspids. Iøvrigt har arkivet modtaget gaver fra kontorchef Ph. Rosen-dahl, kommandørkaptajn H. F. Kiær og ingeniør Henning Simony.

BILLEDSAMLINGEN

Som nævnt i årsberetningen for 1955 er et stort arbejde sat ind på at registrere det overordentlig store materiale af fotografiske negativer, diapositiver og klichéer, som dels fandtes ved instituttets oprettelse, dels er modtaget siden. Som et resultat af dette arbejde kan anføres, at der ved årets slutning var registreret ca. 4500 negativer, 1700 diapositiver, deraf 123 i farve og 2000 klichéer. Udlån er foregået af lysbilleder og klichéer, ligesom der også har været leveret aftryk af negativer.

Fra Ministeriet for Grønland har instituttet bl. a. modtaget et album med billeder fra Bernburg Ekspeditionen til Vestgrønland i 1905. Professor W. Thalbitzer har skænket 54 fotografier taget af frk. Michella Eriksen i Vestgrønland i 1932 og ingeniør J. Galster en samling billeder fra Ivigtut. Andre bil-

leder og negativer er modtaget af National-museets etnografiske Samling, kaptajn Ejnar Mikkelsen og driftsbestyrer Valdemar Larsen. De fleste af de fotografier og lysbilleder, der hidtil er indgået til Arktisk Institut, stammer fra tiden før den sidste verdenskrig og nogle går helt tilbage til slutningen af forrige århundrede. Disse har navnlig historisk værdi og bør naturligvis af den grund opbevares for efterverdenen, men der savnes stærkt fotografier af det moderne Grønland. Mangle på sådanne billeder er meget følelig, da de fleste forespørgsler til instituttet om levering af aftryk af negativer, hvoraf flere kommer fra udlandet, drejer sig om Grønland i dag. Nye fotografier fra Grønland står derfor højt på instituttets ønskeddel.

ANDRE GAVER

Grev Eigil Knuth har skænket en af ham selv fremstillet meget smuk og vellignende buste af Knud Rasmussen, der nu pryder instituttets bibliotek. Fra professor W. Thalbitzer har instituttet haft den glæde at modtage en bronze-statue af den østgrønland-

ske storfanger, Kooitse, modelleret af professorens afdøde frue, Ellen Locher Thalbitzer. Endvidere har kaptajn Ejnar Mikkelsen skænket et portræt af ham selv malet af Edv. Saltoft, og endelig har direktør J. Jennov overladt instituttet en del kontorinventar.